

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
РАЗВОДНОГ ГАСОВОДА РГ-13
БЕОГРАД-ВАЉЕВО-ЛОЗНИЦА
СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, август 2021. године

УВОД

Изради Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације (у даљем тексту: Просторни план), приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана коју је донела Влада Републике Србије („Службени Гласник Републике Србије“, број 79/21.). Саставни део ове одлуке је и Одлука о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са елементима детаљне регулације на животну средину, која је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 72/21, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. („Сл. гл. РС“, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20 и 52/21).

Садржај, начин и поступак израде, као и процедура доношења Просторног плана дефинисане су чланом 22. Закона о планирању и изградњи, као и чланом 12. тачка 6. и члановима 13-18. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19). Приликом израде Просторног плана поштоваће се и одредбе Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14, 95/18-др.закон и 40/21), Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др.закон), Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар („Службени гласник РС“, број 37/13 и 87/15), као и свих других важећих прописа, закона и подзаконских аката, донетих одлука и стратегија Владе Републике Србије, који регулишу област из предмета Просторног плана и имају утицај на израду и спровођење Просторног плана (енергетика, водопривреда, пољопривреда, саобраћај, животна средина и др.). Садржај текстуалног дела Просторног плана, као и садржај и број рефералних карата одредиће се у складу са одредбама Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања и биће прилагођени предмету посебне намене Просторног плана.

Извештај о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину биће саставни део овог Просторног плана, у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

Овај елаборат представља материјал за рани јавни увид у Просторни план који се припрема у почетној фази израде планског документа. Предмет раног јавног увида јесте концепт техничког решења и приступ просторном уређењу површина у обухвату коридора разводног гасовода Београд - Ваљево - Лозница. Елаборат садржи текстуални део и један графички прилог – „Посебна намена простора“. Након достављања Извештаја о обављеном раном јавном увиду приступиће се изради Нацрта Просторног плана и Извештаја о СПУ.

Одлуком о изради Просторног плана, а на основу члана 46. Закона о планирању и изградњи одређена је прелиминарна граница Просторног плана, на деловима територија следећих јединица локалних самоуправа: града Београда, градова Ваљево и Лозница, и општина Лајковац, Мионица, Уб, Осечина, и Крупањ. Нацртом Просторног плана прецизније ће се одредити обухват и границе подручја Просторног плана. Обухват Просторног плана биће утврђен као коридор разводног гасовода са одвојцима, који формирају појасеве заштите дуж линијског дела гасовода, грађевинске парцеле надземних објеката у функцији гасовода, приступни путеви и неопходна инфраструктура за потребе надземних објеката.

Просторни план ће се урадити на начин да омогући директно спровођење, односно да се на основу њега издају локацијски услови, а по потреби обезбедиће и основ за разраду Просторног плана кроз израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план ће представљати плански основ за утврђивање јавног интереса, односно формирање грађевинских парцела јавне намене и парцела за осталу намену и утврђивање права

службености, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. Правила уређења простора и правила изградње система гасовода са елементима детаљне регулације обезбеђују директно спровођење Просторног плана.

Повод за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области развоја енергетске инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Израда Просторног плана сврстана је у приоритетне планске документе за доношење и за циљ има изградњу разводног гасовода, који треба да покрива правац од Београда ка, Ваљеву и Лозници, уз активирање и боље позиционирање привредних потенцијала подручја Колубарског и Мачванског округа.

За израду Просторног план користиће се пројектно-техничка документација за разводни гасовод Београд - Ваљево - Лозница.

Нацрт Просторног плана ће садржати детаљну разраду за линијски део разводног гасовода са пратећим надземним објектима и инфраструктуром за које постоји одговарајућа техничка документација, што ће омогућити његово директно спровођење, у складу са законом. Нацрт Просторног плана ће такође садржати и: рефералне карте (у размери 1:100000) и детаљне рефералне карте (у размери 1:2500/1000) са коридором разводног гасовода, укључујући и заштитне појасе.

У случају да израда Просторног плана подразумева приступ поверљивим информацијама, односно да планска решења садрже податке од интереса за одбрану земље, ти делови Просторног плана обрадиће се у посебном прилогу који неће бити доступан јавности, у складу са Законом о планирању и изградњи.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Прелиминарна граница Просторног плана обухвата коридор система разводног гасовода укупне дужине од око 190 km и ширине 600 m, као и надземне објекте који су саставни део гасовода. Подручје Просторног плана се, по потреби може проширити у случају варијантних решења линијског дела система разводног гасовода, припадајућих надземних објеката који су саставни део или у функцији система разводног гасовода.

Коначне границе Просторног плана и граница детаљне регулације биће дате Нацртом Просторног плана.

Граница Просторног плана и граница детаљне регулације биће утврђене графички на рефералним и тематским картама Просторног плана. Прелиминарна граница Просторног плана налази се на деловима градских општина Барајево, Обреновац, Чукарица и Лазаревац (територија града Београда), града Ваљева и општина Лајковац, Мионица, Уб и Осечина (Колубарског управног округа), и града Лознице и општине Крупањ (Мачванског управног округа), и то у следећим катастарским општинама (укупно 92):

- на територији Града Београда (укупно 15): Велика Моштаница, Железник, Сремчица (градска општина Чукарица); Барајево, Вранић и Мељак (градска општина Барајево); Велики Црљени и Степојевац (градска општина Лазаревац); Бровић, Дражевац, Јасенак, Конатице, Мала Моштаница, Пироман, Пољане (градска општина Обреновац);
- на територији општине Уб (укупно 11): Бргуле, Лисо Поље, Лончаник, Мургаш, Паљуви, Руклада, Стубленица, Трњаци, Уб, Црвена Јабука и Шарбане;
- на територији општине Лајковац (укупно 12): Бајевац, Јабучје, Лајковац, Маркова Црква, Непричава, Пепељевац, Придворица, Ратковац, Рубрибреза, Словац, Степање и Стрмово;
- на територији општине Мионица (укупно 10): Вировац, Клашнић, Кључ, Мионица (Село), Осеченица, Радобић, Рајковић, Санковић, Табановић и Шушеока;
- на територији града Ваљева (укупно 15): Веселиновац, Горња Буковица, Грабовица, Дивци, Доња Буковица, Златарић, Јасеница, Каменица, Кланица, Лозница, Лукавац, Осладић, Попучке, Рађево Село и Стапар;

- на територији општине Осечина (укупно 6): Белотић, Комирић, Осечина, Плужац, Сирдија и Туђин;
- на територији општине Крупањ (укупно 4): Мојковић, Брезовице, Завлака и Равнаја.
- на територији града Лозница (укупно 19): Брадић, Брњац, Велико Село, Горње Недељице, Горњи Добрић, Грнчара, Доња Бадања, Доње Недељице, Драгинац, Јаребице, Козјак, Липница, Симино Брдо, Слатина, Ступница, Филиповићи, Цикоте, Шор и Шурице.

Табела 1. Прелиминарни обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе	Површина (km ²)	Површина (km ²)	Дужина деоница (km ²)	Дужина деоница %
ГРАД БЕОГРАД	26,50	23,2	44,30	23,3
ГО Чукарица	6,4	24,0	10,60	23,9
ГО Барајево	5,80	22,1	9,30	21,0
ГО Обреновац	11,90	45,2	20,70	46,7
ГО Лазаревац	2,4	8,7	3,70	8,4
ОПШТИНА УБ	9,80	8,6	15,70	8,2
ОПШТИНА ЛАЈКОВАЦ	11,90	10,4	19,80	10,4
ГРАД ВАЉЕВО	24,00	21,0	41,70	21,9
ОПШТИНА МИОНИЦА	14,80	13,0	23,80	12,5
ОПШТИНА ОСЕЧИНА	11,00	9,6	18,40	9,7
ОПШТИНА КРУПАЊ	4,50	3,9	7,40	3,9
ГРАД ЛОЗНИЦА	11,70	10,3	19,20	10,1
Укупно	114,20	100,0	190,3	100,0

Обухват детаљне регулације биће одређен, по правилу, линијом која обухвата појас заштите стамбених објеката у укупној ширини од 60 m, по 30m у односу на осу коридора гасовода, у складу са Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар. У обухвату детаљне регулације биће успостављен и извођачки појас који се у складу са постојећом и планираном ситуацијом на терену утврђује Нацртом Просторног плана.

Граница обухвата детаљне регулације Просторног плана биће дефинисана координатама преломних тачака одређених осовином коридора гасовода, положајем надземних објеката у саставу или у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре (електроснабдевање, приступни пут, оптички кабл и др.).

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ И РАЗВОЈНИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

2.1. Закон о Просторном план Републике Србије од 2010. до 2020. године „Службени гласник РС”, број 88/10

Просторни план Републике Србије међу оперативним циљевима дефинише побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса-извора енергије.

Основу гасоводног система Републике Србије чини магистрални гасовод Хоргош-Сента-Госпођинци-Батајница-Велика Плана-Параћин-Појате-Ниш са системом доводних и разводних гасовода и градских дистрибутивних мрежа средњег и ниског притиска. Актуелни транспортни гасоводни систем Републике Србије омогућава транспорт око 15 милиона m³/дан, у шта је укључено и 2 милиона m³ за Босну и Херцеговину.

У наредном периоду предвиђа се градња нових гасовода у Републици Србији у дужини од више стотина километара. Међу стратешким приоритетима у сектору гасне привреде

предвиђено је и повезивање са гасоводним системима суседних држава, међу којима и са Републиком Српском.

Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Републици Србији. Међу оперативним циљевима утврђена је и изградња разводне/дистрибутивне мреже природног гаса у Војводини, централној, западној, источној и јужној Србији (индивидуални потрошачи). У стратешке пројекте гасне привреде Републике Србије убрајају се и разводни гасоводи Колубарске и Мачванске области.

2.2. Програм имплементације Просторног плана Републике Србије за период од 2016 до 2020 године („Службени гласник РС“, број 104/16)

Као један од стратешких приоритета наводи се и разводни гасовод Београд-Ваљево (са ГМРС Барајево, ГМРС Обреновац, ГМРС Лазаревац, ГМРС Ваљево, ГМРС Мионица и ГМРС Уб) са периодом реализације од 2016 до 2020. године.

2.3. Стратегија развоја енергетике Републике Србије „Службени гласник РС“, број 101/15

Транспортни систем природног гаса у Републици Србији је линијски систем са само једним улазом у земљу, што је неповољно и са становишта енергетске безбедности и са становишта развоја тржишта. Домаће тржиште природног гаса је по свом обиму мало и оптерећено различитим техничким и финансијским проблемима (непостојање гасоводне мреже у свим деловима земље, изразита сезонска неравномерност потрошње, високи трошкови транзита, економски неповољни услови набавке на европском тржишту, огромни постојећи дугови снабдевачима, велики број релативно малих дистрибутивних система и др).

Приоритет развоја овог сектора је обезбеђење гасоводне инфраструктуре у свим деловима земље и обезбеђење повезивања система са системима суседних држава (Републиком Бугарском, Румунијом, Републиком Хрватском, Републиком Македонијом и др.). На тај начин би се отворила могућност допремања на тржиште природног гаса и из других праваца снабдевања, и у пракси реализовала идеја о тржишту природног гаса из Уговора о оснивању Енергетске заједнице.

Природни гас је енергент са изразитим техничким и еколошким предностима у односу на друга конвенционална горива, што пружа значајан допринос ефикаснијем и еколошки прихватљивијем коришћењу енергије. Међутим, природни гас је доминантно увозни енергент и његова цена је за сада везана за промену цене нафте на светском тржишту. Значајнија експлоатација неконвенционалног гаса у Европи (евентуално и у Републици Србији), допремање значајнијих количина течног природног гаса или отварање нових праваца снабдевања европског тржишта, могли би евентуално да доведу до пада цене природног гаса у будућности.

Производња природног гаса у земљи тренутно задовољава око 20% домаће потрошње са очекиваним трендом опадања, а у билансним резервама је и значајно присуство нискокалоричних гасова (са повећаним садржајем CO₂, азота и сл.), који нису погодни за директно прикључење на гасоводни систем.

За гасни сектор Републике Србије од великог значаја била би и реализација гасовода који би омогућио нови правац снабдевања природним гасом, а који би унапредио сигурност снабдевања природним гасом целокупног региона у будућем периоду. Реализација интерконекиција са земљама региона и изградња новог правца снабдевања природним гасом ће омогућити значајније коришћење природног гаса за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, у сектору саобраћаја (компримовани природни гас) и др. Комбиновану

производњу топлотне и електричне енергије поред примарне примене у индустрији, би требало размотрити и кроз изградњу гасних електрана са комбинованим циклусом у већим индустријским центрима (Нови Сад, Београд, Ниш, Крагујевац, Панчево, Лозница и др). Ове електране могу имати и важну улогу у балансном механизму при интеграцији обновљивих извора, као и битан регионалан значај након успостављања регионалног тржишта електричне енергије.

Пројекција потрошње природног гаса до 2030. године има дугорочни тренд раста са садашњих око 2,2 на 4 милијарде m^3 . Ради валоризације расположивих количина потребно је размотрити и могућност евентуалне изградње гасних електрана, чија би производња примарно била намењена извозу.

2.4. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС“, број 11/2015)

Регионалним просторним планом за подручје Колубарског и Мачванског управног округа дефинисано је да је један од циљева развоја у области енергетике обезбеђење почетних услова за развој гасификације у подручјима у којима нема гасоводне инфраструктуре, а самим тим и бржи привредни развој и виши стандард живљења и рада.

Регионалним просторним планом планирана је изградња разводног гасовода Београд – Ваљево, као и даљи развој гасоводне инфраструктуре и повезивање градова и општинских центара, а посебно Лознице, Осечине и Крупња.

2.5. Измене и допуне регионалног просторног плана административног подручја Града Београда („Службени лист Града Београда“, број 38/11)

Регионалним просторним планом планирана је изградња и проширење топлотних мрежа у Београду, Лазаревцу, Младеновцу и Обреновцу, као и завршетак гасоводног прстена у Београду, изградња регионалног гасовода Београд - Ваљево и гасификација приградских општина, у значајној мери ће допринети побољшању животне средине.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Подручје просторног плана се пружа од главног разводног чвора „Железник” (са југозападне стране насеља Железник на подручја Града Београда) ка југо-западу у правцу Ваљева одакле скреће ка североистоку ка насељу Шор на територији града Лознице. Оквирни правци коридора планираних одвојака са разводног гасовода дати су у графичком делу овог материјала.

Коридор разводног гасовода пролази кроз долинске и благе брдско-планинске облике рељефа. У највећој мери пролази кроз пољопривредно земљиште, тј. дуж речних долина реке Марице, Уба, Колубаре и Јадра, и највећим делом, ван насељених зона.

У намени простора доминира пољопривредно земљиште са око 7905 ha (69,2%), затим шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасти терени са око 2885 ha (25,3%) посебно листопадне шуме (око 77% свих шума), док најмању површину заузимају антропогени терени (укључујући и просторе намењене експлоатацији минералних сировина) у функцији насеља и инфраструктуре са око 572 ha (5,0%) и водене површине и влажна станишта са око 58 ha (0,5%).

Коридор се укршта са водотоцима I реда, на деоници од Београда ка Ваљеву, на подручју ГО Чукарица са Остружничком реком, потом прати ток реке Марице до ушћа у

Колубару. Потом прати ток реке Тамнаве ка југозападу, укршта се са Кладницом на подручју града Ваљева, и поново са Колубаром и Топлицом на подручју општине Лајковац. На подручју општине Мионица (деоница од Ваљева ка Дивчибарама) укршта се са рекама Рибницом, Лепеницом и Липницом. Одвојак ка Лазаревцу прелази реку Турију. На деоници од Ваљева ка Лозници коридор прати ток реке Колубаре ка западу и укршта се са њеним притокама Љубостињом, Буковицом и Каменицом на подручју града Ваљева. Затим, се на територији општине Осечина пратећи ток реке Јадар коридор укршта са њеним десним притокама Бодушком, Остењачком и Ловачком реком, затим Јадром и Пецком. Пратећи ток Јадра ка северозападу на подручју општине Крупањ укршта се са његовом десном притоком реком Ликодром. На подручју града Лознице прати ток реке Јадар и укршта се са њеним притокама Црницом и Коренитом.

Положај коридора планираног разводног гасовода је такав да је избегнут пролазак кроз густо насељена подручја. Коридор планираног одвојка гасовода, деоница од Ваљева ка Дивчибарама пролази кроз Еколошки значајно подручје Ваљевских планина, у дужини од око 6,5 km, на територији општине Мионица (КО Осеченица).

Коридор планираног гасовода се на више места укршта са државним путевима (ДП), и то: на територији града Београда у ГО Чукарица са ДП IА реда број 1 и ДП IБ реда број 343, ГО Обреновац ДП IА реда број 2; ДП IIА реда број 148 и ДП IБ реда број 22 на подручју ГО Лазаревац; на територији општине Уб са ДП IIА реда број 145, у непосредној близини ДП IА реда број 2; на територији општине Лајковац са ДП IА реда број 2, ДП IБ реда број 27, ДП IIА реда број 144 и 145 и ДП IБ реда број 361, ДП IБ реда Иверак-Лајковац у изградњи; на територији општине Мионица са ДП IIА реда број 150, 175 и 176; на територији града Ваљева са ДП IБ реда број 21 и 27, ДП IIА реда број 142 и 150, и ДП IБ реда број 342, 327 и 328 као и део планираног ДП IБ реда Иверак-Лајковац; на територији општине Осечина са ДП IIА реда број 141, ДП IБ реда број 329; на територији општине Крупањ ДП IIА реда број 137. На територији града Лознице нема директних укрштања и овде коридор прати постојећи ДП IБ реда број 27 ка северозападу до ДП IБ реда број 26, и иде паралелно са планираним путем Слатина-Лозница.

Коридор планираног гасовода пружа се паралелно са планираном пругом Ваљево-Лозница са укрштањем на неколико места.

Коридор планираног гасовода се укршта са далеководима од којих су најзначајнија укрштања са: постојећим ДВ 400kV број 412 (ТС Београд 8 - ТС Обреновац А), планираним ДВ 400kV број 436 (ТС Колубара - ТС Обреновац А) на територији града Београда, планираним ДВ 400kV ТС Бајина Башта - ТС Обреновац А који више пута пресеца коридор пролазећи кроз општине Уб, Лајковац и град Ваљево, постојећим ДВ 220kV број 204, 213/2, 227/1 и 227/2 који пролазе кроз територију општине Уб, Лајковац и град Ваљево и ДВ 220kV број 209 на територији града Лозница.

На неколико места дуж коридора планираног гасовода налазе се експлоатациона поља, и то: Рударско-енергетско индустријски комбинат Колубара - поље А и западно поље (угаљ) на територији ГО Обреновац (КО Пољане) и ГО Лазаревац (КО Степојевац), Трудбеник доо, Индустрија грађевинског материјала (опекарска глина), лежиште Богдановица, општина УБ (КО Трњаци, Црвена Јабука и Стубленица), Ива Аграр доо, Лајковац (кречњак), лежиште Острез, општина Лајковац (КО Непричава и Степања), АД Колубара-ИГМ Вреоци, Лазаревац, лежиште Непричава, (кречњак) и општина Лајковац (КО Непричава) и лежиште Мајдан-Ћелије (кречњак), општина Лајковац (КО Ћелије), Рудници и индустрија ватросталног материјала „Магнохром“ Краљево, лежиште Дивчибаре (магнезит), општина Мионица (КО Осеченица). Од планираних истраживања и експлоатације у коридор планираног гасовода улази лежиште Гајић Стена (кречњак) фирме Астра СБ доо, Сурчин, на територији општине Крупањ (КО Завлака) и планирано експлоатационо поље јадарита на територији града Лозница (КО Горње Недељице, Слатина, Ступница и Јаребице).

4. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Основни циљ израде Просторног плана је изградња разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница којим ће се обезбедити гасификација и развој гасоводне инфраструктуре и повезивање градова и општинских центара, посебно дела подручја града Београда, односно његових градских општина Чукарице, Барајева, Лазареваца и Обреноваца, затим општина Уб, Љиг, Лајковац и Мионица, града Ваљева са Туристичким центром „Дивчибаре“, општина Осечина, Крупањ и града Лознице, као и обезбеђење повезивања система са Републиком Српском, односно БиХ.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора разводног гасовода засниваће се на следећим принципима:

- *Одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре* - коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
- *Активирање даљег развоја привреде на подручју* Колубарског и Мачванског управном округа;
- *Подстицања даљег развоја туризма у ТЦ „Дивчибаре“* подизањем квалитета инфраструктурне опремљености, комфора гостију и укупне понуде центра;
- *Смањивања штетног утицаја на животну средину* - унапређењем и очувањем квалитета животне средине применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода.

Изградња разводног гасовода засниваће се на поштовању следећих принципа:

- европских и домаћих стандарда и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода;
- еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору гасовода и непосредном окружењу;
- стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода;
- безбедности, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему;
- економске исплативости и одрживости, укључујући и позитивне еколошке ефекте због супституције коришћења традиционалних фосилних енергената.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање разводног гасовода Београд-Ваљево-Лозница, са одвојком ка Дивчибарама, као и за развој и функционисање других инфраструктурних система у коридору.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су: утврђивање смерница за подршку развоју привреде, становништва, насеља и активности, у погледу снабдевања поузданим енергентом, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума реализације система; обезбеђење услова за реализацију, усклађивање и боље функционисање инфраструктурних система у окружењу коридора гасовода, и др.

Посебни циљеви су:

- утврђивање планских решења којима се обезбеђује простор за изградњу коридора разводног гасовода, утврђује посебан режим коришћења и уређења простора у коридору са одвојцима разводног гасовода, обезбеђују се услови за поуздано снабдевање гасом привреде и насеља, и туристичких комплекса у ширем окружењу;

- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја гасовода, ради боље интеграције и веће улоге на привредни и социјални развој окружења;
- усклађивање положаја разводног гасовода и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (државног пута, железничке пруге, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре) и њихових заштитних појасева;
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора разводног гасовода кроз грађевинска подручја насеља, пољопривредно и шумско земљиште.

Основни задатак у изради Просторног плана је детаљна разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора разводног гасовода са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења надземних објеката и површина у коридору гасовода. Такође, утврдиће се смернице и основе за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА (концепција техничког решења и режими коришћења простора)

Положај коридора разводног гасовода Београд-Ваљево-Лозница биће одређен уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштићених природних и културних добара, инфраструктурних система и грађевинским подручјима постојећих насеља.

Гасовод ће се планирати и градити као технички и функционално усаглашен систем објеката и инсталација. Примарне техничке елементе гасовода представљају: објекти који су саставни део подземне инфраструктуре гасовода као и пратеће надземне инфраструктуре.

Линијски део главног правца РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница је планиран као једноцевни систем дужине око 190 km, који се у целини поставља подземно. Гасовод је предвиђен од челичних цеви пречника око DN 500 на деоници од Београда до Ваљева и око DN 400 на деоници од Ваљева до Лознице пројектоване за максимални радни притисак MOP=50 bar. Одвојци са РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница, у границама планског обухвата, планирани су са пречником од око DN 150 и DN 100 и нижим радним притиском од 6-16bar. Планирано је повезивање гасовода пречника DN 400 са међународним гасоводом РГ 05-04 којим се природним гасом снабдева Босна и Херцеговина. Део преносног капацитета гасовода је планиран за потребе већих потрошача дуж трасе гасовода, као и перспективно повезивање са другим разводним гасоводима.

Гасовод се по правилу поставља подземно, у ров ширине око 0,7 m, тако да у зависности од класе локације гасовода и инжењерских карактеристика терена горња ивица цеви буде на дубини од 0,8 m до 1,1 m од нивелете терена. Веће дубине укопавања цевовода спроводе се код укрштања и приближавања другим инфраструктурним објектима и инсталацијама, као и у склопу обезбеђења мера додатне заштите непосредног окружења.

Саставни део гасовода представљају следећи објекти и инсталације:

- Блок станица (БС) на одговарајућим растојањима и по секцијама гасовода обезбеђује контролисано и аутоматско затварање протока гаса и по потреби пражњење појединих делова/секција цевовода. Предвиђено је око десет БС.
- Главни разводни чвор (ГРЧ) „Железник” представља почетну тачку разводног гасовода за западни део Републике Србије. Просторним планом се обезбеђује потребна грађевинска површина и део инсталације на који ће се прикључити РГ-13 у планираном ГРЧ „Лозница“. Планирани су ГРЧ „Дивци“ и „Лајковац“.

- Пријемно/одпремна чистачка станица (ПОЧС) са опремом за увођење чистача („крацера“) и сакупљање кондензата. Планиране су чистачке станице на почетку и крају гасовода и на свим променама пречника.
- Уређаји система катодне заштите (КЗ) линијског дела гасовода који обезбеђују заштиту од корозије током целог пројектованог периода експлоатације и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите.
- Главна мернорегулациона станица (ГМРС), која обезбеђује повезивање планираног гасовода са секундарном гасоводном мрежом, односно безбедну редукуцију притиска гаса са 50 bar на 6-16 bar. Планиране су девет ГМРС и то: „Барајево“, „Обреновац“, „Уб“, „Лазаревац 1“, „Лазаревац 2“, „Ваљево 1“, „Ваљево 2“, Осечина“, „Мионица“. Снабдевање ГМРС (појединачне снаге око 16,5kW) електроенергијом са локалне дистрибутивне мреже.
- Уређаји катодне заштите линијског дела гасовода постављају се по правилу уз ГМРС и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите и обезбеђења заштите током целог пројектованог периода експлоатације.
- Уређаји и опрема за потребе даљинског надзора и управљања постројењима у функцији гасовода повезани су оптичким каблом за телеметрију и управљање системом одговарајућег капацитета. Оптички кабл поставља се паралелно са гасоводом.

Пратећа инфраструктура гасовода обухвата приступне путеве до објеката који представљају саставни део гасовода и прикључке на дистрибутивни електроенергетски систем.

Планирану површину јавне намене представљаће грађевинске парцеле за објекте у функцији гасовода, као и површине одређене за изградњу приступних путева. Граница регулације приступних путева и границе планираних грађевинских парцела за објекте у функцији гасовода утврђују се Просторним планом на основу техничко-технолошких захтева и мера безбедности које је потребно успоставити око конкретних постројења и опреме која се уграђује у оквиру објеката гасовода.

Површине под посебним режимом коришћења и уређења, изван планиране пратеће инфраструктуре гасовода, представљају:

- Експлоатациони појас цевовода укупне ширине до око 12 m (по око 6 m са обе стране осе цевовода) и заштитна зона (зона опасности) објеката у функцији гасовода мин. ширине 3 m.
- Заштитни појас стамбених објеката ширине до око 30 m и заштитни појас гасовода ширине од око 200 m са обе стране гасовода рачунајући од осе гасоводне цеви.

На површини у обухвату експлоатационог појаса дуж линијског дела гасовода се обезбеђује трајно право службености пролаза за потребе извођења земљаних радова, постављање основне и пратеће инсталације гасовода, надзор и одржавање.

Осим објеката у функцији гасовода, земљиште у обухвату експлоатационог појаса може се изузетно користити за пољопривредну обраду уз услов да је дубина обраде земљишта до 0,5 m као и садњу вегетације са кореновим системом дубине до 1 m.

У експлоатационом и заштитним појасима се успоставља и трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за газдовање гасоводом код планирања, пројектовања и извођења других грађевинских и земљаних радова или пренамене површина.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Просторним планом обезбеђује се плански основ за изградњу разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница, са пратећим одвојцима. Просторни план ће се спроводи на следећи начин:

1. **Директно (непосредно), издавањем локацијских услова за објекте и системе посебне намене** у обухвату детаљне регулације (детаљна разрада Просторног плана), у складу са

одредбама Закона о планирању и изградњи;

2. **Индиректно**, спровођењем превентивних мера заштите и ограничења у погледу коришћења земљишта у заштитном појасу гасовода (појасу контролисане изградње) у планским документима јединица локалне самоуправе.
3. **Разрадом Просторног плана**, посебним документима просторног и урбанистичког планирања у случају да део планираног гасоводног система у делу основне трасе и одвојака не располаже одговарајућим просторним и техничком документацијом на нивоу идејног решења.

Израдом урбанистичког пројекта (према члану 60. став 2. Закона о планирању и изградњи) у случају када у даљем поступку израде техничке документације или у току извођења радова (услед непредвиђених инжњерско геолошких и других околности) потребно одступање трасе гасовода изван извођачког појаса без нарушавања границе обухвата Просторног плана.

Директно и индиректно спровођење подразумева да ће Просторни план представљати плански оквир за издавање локацијских услова за изградњу гасовода, објеката у функцији гасовода и пратеће инфраструктуре, и то:

- Линијског дела гасоводног система од ГРЧ „Железник” до Лознице са одвојцима ка Обреновцу, Лазаревцу, Ваљеву и др., одвојцима ка Мионици и туристичком центру „Дивчибаре“; као и за потребе привреде у непосредном окружењу гасоводног система;
- Објеката који су саставни делови разводног гасовода: Блок станице (БС), Отпремно прихватне чистачке станице (ОПЧС), Главних мерно-регулационих станица (ГМРС) и Главних разводних чворова;
- Система катодне заштите линијског дела гасовода;
- Уређаја и опреме за потребе даљинског надзора и управљања;
- Електроенергетске инсталације и водове за потребе прикључења на локалну електроенергетску мрежу;
- Приступних/прилазних путева и прикључака на јавне путеве.

Просторни план ће представљати основ за утврђивање јавног интереса за експропријацију, односно административни пренос непокретности и непотпуну експропријацију непокретности установљењем привремене или трајне службености. Непотпуном експропријацијом ће се обезбедити простор за постављање линијског дела гасовода, дела пратећих инсталација која се постављају подземно и дела надземних електроенергетских водова (далековода), за које по Закону о експропријацији („Службени гласник РС”, број 53/95, „Службени лист СРЈ”, број 23/01 - одлука СУС и „Службени гласник РС”, бр. 20/09 и 55/13 - одлука УС, 106/16-Аут. тумачење) није прописана обавеза формирања посебне грађевинске парцеле. Осим ограничења права својине у смислу начина газдовања, непотпуном експропријацијом се не мења власништво над обухваћеном непокретностима. Потпуном експропријацијом, односно административним преносом непокретности обезбедиће се простор за формирање грађевинских парцела објеката који су саставни делови разводног гасовода и грађевинских парцела приступних/прилазних путева. Потпуном експропријацијом се мења постојећа намена и власништво над обухваћеном непокретностима. Решењем о утврђивању јавног интереса, одредиће се корисник експропријације, односно административног преноса непокретности и непотпуне експропријације обухваћених непокретности.

У појасу контролисане изградње (заштитног појаса гасовода) који ће се утврдити овим просторним планом, примењиваће се важећи плански документи (просторни планови подручја посебне намене, просторни планови јединица локалне самоуправе, урбанистички планови и други документи просторног и урбанистичког планирања) у деловима који нису у супротности са режимом коришћења и уређења тог појаса. У делу обухвата плана ван појаса контролисане градње примењиваће се важећи плански документи.

Просторним планом предвидеће се фазна имплементација Просторног плана. Фазе имплементације Просторног плана могу се спроводити по етапама, у зависности од динамике

решавања имовинско правних односа и степена готовости техничке документације.

Спровођењем Просторног плана и изградњом разводног гасовода РГ-13 Београд-Ваљево-Лозница са планираним одвојцима, очекују се следећи ефекти уређења и коришћења простора:

- обезбеђење простора за етапну изградњу разводног гасовода, унапређење доступности и поуздано снабдевање еколошким енергентом у наредном периоду;
- унапређење територијалног потенцијала и јачање конкурентности и инвестиционе привлачности подручја;
- установљавање зоне заштите и успостављање одговарајућих режима коришћења простора у обухвату зоне заштите разводног гасовода, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидента на систему;
- обезбеђење функционалности и омогућавање планског развоја других инфраструктурних система и стварање услова за брже активирање привредног развоја; и
- утврђивање правила уређења и правила грађења у обухвату коридора разводног гасовода, која обезбеђују извођење пројекта уз максимално смањење негативних утицаја и ризика на подручју коридора и зони његовог утицаја;

Прилог: карта „Посебна намена простора“ у размери 1:100.000.

Институт за архитектуру и урбанизам Србије (ИАУС)

Директор:
др Саша Милијић, научни саветник